Laurențiu Vlad, Eduard Andrei, *Două istorii ale participării României la Expoziția Universală de la New York (1939-1940),* Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2024, 281 p.

Cartea intitulată *Două istorii ale participării României la Expoziția Universală de la New York (1939-1940)* este un demers comun, bine documentat, a doi istorici bucureșteni: Laurențiu Vlad și Eduard Andrei. Fiecare dintre autorii cărții sondează orizonturi inedite, bogate în detalii, privind anvergura și semnificația marii Expoziții Universale de la New York (1939–1940). Așa cum subliniază autorii evenimentul a avut loc într-un context internațional diplomatic și militar foarte tulburat, care punea România într-o situație delicată în relațiile europene și internaționale. Dar, și așa, cu toate dificultățile organizatorice, Expoziția newyorkeză a fost una dintre cele mai mari expoziții universale din toate timpurile, vizitată fiind de milioane de curioși și interesați, pe parcursul celor doi ani de manifestare. Locul desfășurării a fost fascinantul New York, mai precis Flushing Meadows – Corona Park, din Queens. Genericul Expoziției a fost *The world of tomorrow.* Au fost construite pavilioane pentru 60 de țări și pentru sute de corporații importante. Originala Futurama de la New York arată că, în ciuda unor situații de criză internațională, lumea spera la un viitor, gândit ca un progres pe toate planurile.

Partea I a cărții este o detaliere istorică a lui Laurențiu Vlad intitulată *Din istoria participării României la Expoziția Universală de la New York (1939-1940*). Profesorul și istoricul L. Vlad s-a remarcat, în mod special, prin cărți studii și articole, ca un perseverent și temeinic cercetător al Expozițiilor Universale. Domnia sa a demonstrat cu prisosință că acestea au fost unele dintre cele mai semnificative fenomene culturale ale celei de-a doua

jumătăți a secolului al XIX-lea, continuând cu succes în belicosul secol XX. Istoricul bucureștean ne oferă generos în capitolele I-V, adică în peste 100 de pagini, detalii importante și inedite despre prezențele românești la Expoziția Mondială de la Chicago (1933–1934), despre construcția, amenajarea și organizarea Casei Românești la Expoziția Universală de la New York (1939–1940), despre un moment din istoria diplomației culturale autohtone, respectiv înființarea și funcționarea unui birou de propagandă românească în timpul expoziției americane de la sfârșitul anilor 1930. Autorul intră în detalii interesante despre implicarea lui Andrei Popovici, pe vremea Expoziției de la New York și ne lămurește generos despre câteva aspecte privind componenta istorică a imaginii identitare a României la New York. Istoricul ne informează că Dimitrie Gusti a fost desemnat de regele Carol II să se ocupe de Expoziție, G. M. Cantacuzino fiind arhitectul care a proiectat Pavilionul oficial al României. Octav Doicescu a fost cel care, cu multă pasiune, s-a ocupat de Casa Românească, situată în Piața Federală. În propaganda românească s-a investit un Birou special, creat la inițiativa lui Andrei Popovici, fost secretar al Legației României în S.U.A. Pavilionul României s-a evidenţiat prin prezentările dedicate aspectelor economice și culturale cele mai reprezentative ale națiunii și statului român. Restaurantul românesc, cu preparate tradiționale, a devenit un punct de atracție, rivalizând cu celebrele restaurante ale altor națiuni. Asta a dovedit un profund interes diplomatic al propagandei românești, de a face cunoscută România într-un moment extrem de delicat și anume începutul celei de-a doua conflagrații mondiale.

Partea a II-a a cărții este o imersiune în *Dimensiunea artistică a participării României la Expoziția Universală de la New York (1939-1940*), realizată de istoricul de artă Eduard Andrei. Acesta ne detaliază în alte cinci capitole, de peste 100 de pagini, despre conceptul „curatorial" al lui Dimitrie Gusti, despre preparativele minuțioase și responsabile, privind prezența românească la Expoziția din urbea americană. Folosind o paletă importantă de surse Eduard Andrei ne invită să cunoaștem detalii despre arhitectura pavilioanelor românești de la expoziția americană, despre valorile patrimoniului cultural național, prezentate orgolios la Expoziția Universală din 1939–1940. Lucrări semnate de cele mai importante nume ale artei românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului XX și din perioada interbelică, între care picturi de Nicolae Grigorescu, Ion Andreescu, Theodor Pallady, Gheorghe Petrașcu, sculpturi de Cornel Medrea, Oscar Han, Mihai Onofrei, Mac Constantinescu, Milița Petrașcu, Ion Jalea, obiecte de artă monumentală și decorativă de Olga Greceanu, Dem Demetrescu, Lena Constante, Nora Steriade ș.a., toate acestea au constituit componenta artistică națională la Expoziția din '39–'40.În culisele organizatorice ale Expoziției newyorkeze au fost realizări meritorii, dar și eșecuri, precum o proiectată și nerealizată expoziției Brâncuși. Reprezentarea culturală a fost totuși remarcabilă, nume de tenori sau de pictori consacrații fiind prezenți pe podiumurile Expoziției. Conform presei românești și americane România a lăsat o puternică impresie la New York, opinia publică devenind mai receptivă la aspectele specifice ale civilizației și culturii noastre.

Cartea ne oferă cu mărinimie o serie de ilustrații color despre Expoziția newyorkeză, ne prezintă o Bibliografie selectivă și un Indice alfabetic de nume de persoane, care orientează pe lector în țesătura referințelor. Cercetarea istoricilor Laurențiu Vlad și Eduard Andrei ne furnizează o avalanșă de detalii, plimbându-ne prin subiect într-un stil agreabil, care îndeamnă la lectură pagină cu pagină.

Participarea României la Expoziția Universală de la New York (1939-1940) a fost una dintre cele mai importante momente din istoria diplomației culturale românești. De aceea, o carte consistentă, dedicată acestui eveniment, este binevenită.

Simona NICOARĂ
Prof. univ. dr., Facultatea de Istorie și Filosofie,
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
E-mail: simonanicoara2009@yahoo.com